

**การศึกษาและพัฒนาผ้าขึ้นสันกำแพงเพื่อออกแบบเชิ้ตกระเป๋าชุมชนออนใต้
สุพัตรา พุ่มจันทร์¹, เจษฎาพล กิตติพัฒน์วิทย์², นภมินทร์ ศักดิ์สง่า³, ไชยเชิด ไชยพันธ์⁴,
มนัสพันธ์รินแสงปิ่น⁵**

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

ปัจจุบันชาวบ้านสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จะมีอาชีพหัตถกรรมเป็นส่วนใหญ่ผู้ชายจะทำจักรสาน ส่วนผู้หญิงจะทอผ้าอยู่กับบ้าน กระเป๋าสามารถแบ่งได้ 2 อย่างหลักๆ คือ รูปทรงของกระเป๋าและวิธีการหิ้วของกระเป๋า กระเป๋ารูปแบบต่าง ๆ มักจะถูกเลือกโดยดูจาก สิ่งของที่ต้องใส่, สถานที่ที่จะไป และ โลโก้สไตล์ของแต่ละบุคคล ผู้หญิงหลาย ๆ คนจะมีกระเป๋าใบโปรดที่ใช้ทุกวันจะเปลี่ยน เมื่อมีโอกาสหรือช่วงเวลาที่พิเศษ ผู้วิจัยจึงสร้างความโดดเด่น แต่สามารถนำงานภูมิปัญญานี้มาผสมให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ให้ดูน่าสนใจและเหมาะสมกับผู้หญิงมากยิ่งขึ้น จึงนำมาใช้ในงานหัตถกรรมนี้ และเพื่ออนุรักษ์งานภูมิปัญญาของชาวบ้านอีก ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการผสมผสานกันอย่างลงตัว ซึ่งนำมาในการพัฒนารูปแบบให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาผ้าขึ้นสันกำแพงกระเป๋าในปัจจุบันโดยทั่วไปอาจจะมียุคตามท้องตลาด เกิดปัญหาที่ว่าทำอย่างไรให้กระเป๋ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงคิดค้นและออกแบบ ที่แตกต่างจากท้องตลาด ที่รูปทรงและสีสันทันทีมีเอกลักษณ์กว่ากระเป๋าธรรมดาทั่วไป

เครื่องมือใช้สอยที่เป็นงานหัตถกรรมก็จะช่วยให้เกิดความสะดวก ง่าย ประหยัดเวลาและแรงงาน งานสร้างสรรค์สิ่งใช้สอยมีความประณีตงดงาม ทำให้เกิดความสุขเบิกบานใจ เมื่อได้สัมผัสหรือพบเห็นสิ่งนั้น

คำสำคัญ : ผ้าขึ้นสันกำแพง, ชุมชนออนใต้

Education and develop coping sarong designed to set the bag of On Tai

Supattra Pumchan¹, Jasadapoon Kitiputtanavit², Napamin Saksanga³, Chaicherd
Chainan⁴, Manaspan Rinsangpin⁵

^{1,2}Bachelor of Science and Technology, Product Design
Chiang Mai Rajabhat University.

Abstract

Current residents San Kamphaeng Chiangmai Province There are handicraft workers, mostly men, do weaving. The women are weaving at home. Bags can be divided into 2 main shape of the bag and the bag's handle. Bag variations often chosen by. What to wear, where to go and lifestyle of the individual. Many women will have a bag, please use every day as an opportunity to change or special moment. Our objective was to make it look outstanding. But this wisdom can bring new ideas to the mix. Even more interesting to watch. It is used in crafting. And work to preserve the wisdom of the people. The research has resulted in a perfect blend. This led to the development of models to offer even more value. By developing coping bag sarong current general may have the same format in the market. The problem is how to pocket even more unique. Researchers invent and design Different from the market The shapes and colors with unique pocket than normal.

Tools built a craft, it will help facilitate easier, saving time and labor. Creative Living things are exquisite. Their happiness lightheartedness Upon contact or see a thing..

keyword : San Kamphaeng cloth, On Tai community

บทนำ

ในอดีตร่วมร้อยกว่าปีที่ผ่านมามีชาวบ้าน สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จะมีอาชีพ หัตถกรรมเป็นส่วนใหญ่ผู้ชายจะทำจากรสาน ส่วนผู้หญิงจะทอผ้าอยู่กับบ้าน ไม่ว่าจะเป็น ผ้าซิ่น ผ้าถุง ผ้าถุงสำเร็จรูป ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดตัว ผ้าคลุมไหล่ เป็นต้น และเมื่อผลิตสินค้าได้แล้วก็จะรวบรวมพรรคพวกเทียมม้าเทียมวัวไปขาย หรือแลกเปลี่ยนที่ชายแดนพม่าเมื่อค้าขายเสร็จแล้วจะกลับบ้านชาวบ้านก็มีโอกาสที่จะหาซื้อ ข้าวของไปฝากครอบครัวที่บ้านพอไปเห็นผ้าไหม ผ้าดิบชั้นดีจากจีนและอินเดียสวย ๆ เส้นเล็กเนื้อละเอียดมากก็จึงนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าไหมสันกำแพงประกอบด้วยการย้อมสีไหมที่จะย้อมโดยการไล่โทนสีสามชั้นหรือสี่ชั้น ขึ้นอยู่กับชาวบ้านออกแบบและการทออย่าง พิถีพิถันจึงทำให้ผ้าซิ่นสันกำแพงสวยเป็นที่ต้องตาต้องใจของผู้ที่เห็นเป็นอย่างมาก และต่อมาจึงทำให้ชุดผ้าไหมสันกำแพงเป็นที่โด่งดังในสากลโลกในยุคนั้นถือว่าเป็นยุคเฟื่องฟูอย่างมากของชุดผ้าไหมจากสันกำแพงพอยุคต่อมาที่การคมนาคมแห่งประเทศไทยมีการพัฒนา ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่นกันจึงไม่ค่อยเหลือชาวบ้านที่จะทอผ้าอีก ในช่วงนั้นจึงทำให้ผ้าซิ่นสันกำแพงหมดสิ้นไปตามกาลเวลาร่วมๆ กว่ายี่สิบสามสิบปี จนมาถึงยุคปัจจุบันที่มีผู้สนใจและชื่นชอบในผ้าซิ่นผ้าถุงสำเร็จได้พยายามค้นหาว่าผ้าซิ่นสันกำแพงมีขายที่ไหน

ด้วยความที่ยุคปัจจุบันผ้าฝ้ายเป็นวัตถุดิบที่หาซื้อได้ง่ายและได้รับความนิยมมากกว่าผ้าไหมในยุคปัจจุบัน จึงทำให้ผ้าซิ่นสันกำแพงถูกผลิตด้วยผ้าฝ้ายเป็นส่วนมาก

กระเป๋านั้นมีหลากหลายรูปทรง, วัตถุดิบที่ใช้ และสีที่แตกต่างออกไป กระเป๋าไม่ได้ออกแบบมาเพื่อใส่ของอย่างเดียว แต่สามารถนำไปสู่ คำว่า แฟชั่นได้อีกด้วย กระเป๋าสามารถแบ่งได้ 2 อย่างหลักๆ คือ รูปทรงของกระเป๋าและวิธีการหิ้วของกระเป๋า กระเป๋า รูปแบบต่างๆมักจะถูกเลือกโดยดูจาก

สิ่งของที่ต้องใส่, สถานที่ที่จะไป และไลฟ์สไตล์ของแต่ละบุคคล ผู้หญิงหลายๆคนจะมีกระเป๋าใบโปรดที่ใช้ทุกวัน จะเปลี่ยน เมื่อมีโอกาสหรือช่วงเวลาพิเศษ เช่น เวลาไปเที่ยว, เวลาออกงาน หรือเวลาไปทำงาน สำหรับผู้หญิงที่ชื่นชอบการแต่งตัวก็จะมีกระเป๋าอยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะให้ เข้าคู่กับชุดที่สวมใส่, สถานที่ และ อารมณ์ในแต่ละวัน

กระเป๋าในปัจจุบันโดยทั่วไปอาจจะมีรูปแบบเดิมตามท้องตลาด เกิดปัญหาที่ว่าทำอย่างไรให้กระเป๋ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงคิดค้นและออกแบบ ที่แตกต่างจากท้องตลาด ที่รูปทรงและสีเส้นที่มีเอกลักษณ์กว่ากระเป๋าธรรมดาทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาและพัฒนากำหนดนำผ้าฝ้ายทอมือมาประยุกต์ใช้ ในการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. เพื่อส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น เพิ่มขึ้นและได้รูปแบบที่สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดทางความคิด รวมถึงความร่วมมือกันระหว่างชุมชนในการผลิตชิ้นงาน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ การออกแบบและพัฒนาแล้ว

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาและพัฒนาผ้าขึ้นสันกำแพง เพื่อออกแบบเซตกระเป๋าชุมชนออนใต้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวความคิดเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และเอกลักษณ์โดย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ศึกษารวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ศึกษาแนวทางวิธีการแก้ปัญหา
3. ศึกษาความต้องการจากการประสบปัญหา
4. ศึกษาข้อมูล ของผ้าฝ้ายสันกำแพง
5. ปรึกษา พูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้า
6. ดำเนินการตามเป้าหมาย/ผลิตชิ้นงาน

7. ผลิตแบบชิ้นงาน

8. ทดลองการใช้งาน

9. หาปัญหาและดำเนินการปรับปรุง

10. ศึกษาความพึงพอใจจาก

แบบสอบถาม

11. วิเคราะห์ สรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

- การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัย

จากวันที่เริ่มทำโครงการจนมาถึงวันที่วิจัยเสร็จสิ้น ได้กล่าวไว้ว่าปัจจุบันชาวบ้านสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จะมีอาชีพหัตถกรรมเป็นส่วนใหญ่ผู้ชายจะทำจักรสาน ส่วนผู้หญิงจะทอผ้าอยู่กับบ้าน ไม่ว่าจะเป็ผ้าขึ้น ผ้าถุง ผ้าถุงสำเร็จรูป ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดตัว ผ้าคลุมไหล่ และ กระเป๋านั้นมีหลากหลายรูปทรง, วัสดุที่ใช้ และสีที่แตกต่างออกไป และผลการทดสอบที่เกิดขึ้นวิเคราะห์ผลจากการทดสอบที่ซื้อตรง เพื่อให้ทราบผลการทดลอง มีข้อดี ข้อเสีย จุดบ่งพร่องทางด้านคุณภาพ ทั้งรูปทรงที่สวยงาม

คุณสมบัติด้านประโยชน์การใช้สอย วิเคราะห์ข้อมูลด้านประโยชน์การใช้สอยเรื่องความสะดวกสบายในการใช้งานได้ อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก ความเหมาะสมของโครงสร้าง

อยู่ในระดับประสิทธิปานกลาง โครงสร้างมีความเหมาะสมกับวัสดุ อยู่ในประสิทธิภาพมาก ความสอดคล้องกับการใช้งาน อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผ้าขึ้นเส้นกำแพง(ลายขวาง)เพื่อออกแบบเช้ตกระเป่า อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก

คุณสมบัติด้านความสวยงาม วิเคราะห์ข้อมูลด้านความสวยงาม ความประณีตของชิ้นงาน อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก ความสมบูรณ์ของรูปทรง อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก รูปทรง ขนาด และสีสันทัน อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก ความสวยงามน่าใช้ อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก ความหลากหลายของสินค้า อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผ้าขึ้นเส้นกำแพง(ลายขวาง)เพื่อออกแบบเช้ตกระเป่าอยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก

คุณสมบัติด้านกรรมวิธีการผลิต วิเคราะห์ข้อมูลด้านประโยชน์การใช้สอยเรื่องใช้วัสดุเหมาะสมได้ อยู่ในระดับประสิทธิภาพปานกลาง ประกอบขึ้นและความเรียบร้อย อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก ความสอดคล้องของกรรมวิธีการผลิตและวัสดุ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผ้าขึ้นเส้นกำแพง(ลายขวาง)เพื่อออกแบบเช้ตกระเป่า อยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก

สรุปและอภิปรายผล

เพื่อการอนุรักษ์ คือการรักษา ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านให้คงอยู่ตามแบบแผนดั้งเดิมที่เพื่อให้ยังคงเป็นสิ่งแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ ไว้ให้ได้ เพื่อการพัฒนา งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านให้มีความก้าวหน้าขึ้นในวิถีทางที่ถูกต้อง เนื่องจากไม่สามารถจะคงลักษณะดั้งเดิมไว้ได้ เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงเสมอนี้ หากมีสิ่งใดหยุดอยู่กับที่ก็ย่อมเป็นการแน่นอนว่าสิ่งนั้นจะต้องสูญหายไป การพัฒนาเพื่อให้เกิดการอยู่รอดของงานหัตถกรรมพื้นบ้านจึงมีความสำคัญพอกับการอนุรักษ์

ตารางที่ 1 แสดงคุณสมบัติด้านประโยชน์ใช้สอย

เกณฑ์การประเมิน	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1. ความสะดวกสบายในการใช้งาน	4.45	0.50	ดีมาก
2. ความเหมาะสมของโครงสร้าง	3.85	0.72	ดี
3. โครงสร้างมีความเหมาะสมกับวัสดุ	4.34	0.69	ดีมาก
4. ความสอดคล้องกับการใช้งาน	4.24	0.50	ดีมาก

ตารางที่ 2 แสดงคุณสมบัติด้านความสวยงาม

เกณฑ์การประเมิน	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1. ความประณีตของชิ้นงาน	4.47	0.51	ดีมาก
2. ความสมบูรณ์ของรูปทรง	4.49	0.54	ดีมาก
3. รูปทรง ขนาด และสีสันท	4.49	0.50	ดีมาก
4. ความสวยงามน่าใช้	4.47	0.05	ดีมาก
5. ความหลากหลายของสีน้า	4.42	0.61	ดีมาก

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบกระเป๋า 2

ตารางที่ 3 แสดงคุณสมบัติด้านกรรมวิธีการทำ

เกณฑ์การประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. การใช้วัสดุที่เหมาะสม	3.98	0.63	ดี
2. การประกอบ ความสวยงาม และความเรียบร้อย	4.28	0.83	ดีมาก
3. ความสอดคล้องของกรรมวิธีการผลิตและวัสดุ	4.40	0.50	ดีมาก

ภาพที่ 3 กระเป๋าสำเร็จที่ผ่านกระบวนการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ ได้แก่ การนำเอาความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในงานหัตถกรรม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเตรียมวัสดุและกระบวนการผลิต ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป การเจาะกลุ่มเป้าหมายให้แน่นอนเพื่อให้ได้ผลงานที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างชัดเจน และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการออกแบบกระเป๋า 1

เอกสารอ้างอิง

- ธนู บุญยรัตพันธุ์. (2525). **หัตถกรรมพื้นบ้าน**.
กรุงเทพมหานคร
ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทย. 2561 .ผ้าฝ้าย. [online].
Available : <http://pna551.blogspot.com>.
BAG. 2561. **ประเภทกระเป่า**. [online].
Available : www.sites.google.com
ฝ้ายยกดอกลำพูน. 2561. **ลายผ้าจีน**.
[online]. Available :
www.facebook.com/PureCottoncnx
ผ้าไหม. 2561. **วัสดุอุปกรณ์ในการทอผ้า**.
[online]. Available :
<https://sites.google.com>
Blogger. 2561. **ขั้นตอนการทอผ้าฝ้าย**.
[online]. Available :
<http://9472nattphong.blogspot.com>
Projectrussia. 2562. **จิตวิทยาสีกับมนุษย์**.
[online]. Available :
<https://projectrussia.ru>
Nilawan. 2562. **หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์**.
[online]. Available :
<https://nilawan.wordpress.com>